

UCHWAŁA NR XXIV/160/21
RADY MIEJSKIEJ W NOWOGRODZIE
z dnia 26.02.2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Nowogród na lata 2021-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Nowogród na lata 2021-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Nowogrodu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Daniel Cwalina

Uzasadnienie

Program Aktywności Lokalnej na lata 2021-2025 (PAL) jest odpowiedzią na problemy społeczne sygnalizowane przez społeczność lokalną. Na terenie Gminy Nowogród są obszary dotknięte problemami społecznymi, takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, marginalizacja i wykluczenie społeczne. Realizacja Programu Aktywności Lokalnej daje możliwość ograniczenia postępującego procesu degradacji społecznej. W związku z uruchomieniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego, istnieje możliwość pozyskania środków finansowych na działania związane z rozwojem zasobów ludzkich. Przyjęcie do realizacji przez Radę Miejską w Nowogrodzie Programu Aktywności Lokalnej na lata 2021-2025, jest jednym z warunków pozyskania środków finansowych na realizację działań w zakresie integracji społecznej, które pozwolą na objęcie działaniami społeczności lokalne i środowiska osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wobec powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały jest zasadne.

Przewodniczący Rady

Daniel Cwalina

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ DLA GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2021-2025

WPROWADZENIE

Specyfiką procesów rozwojowych, które zachodzą w skali lokalnej w polskich warunkach, jest dystans pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi, który odczuwalny jest niemalże w każdej dziedzinie życia. Wykluczenie społeczne i towarzyszące mu zjawisko ubóstwa mają na obszarach wiejskich trwalszy charakter niż w miastach. Na terenach wiejskich występuje również problem deficytu miejsc pracy, a rynek pracy jest mniej elastyczny niż rynek pracy w mieście. Aby przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu niezbędne jest zbudowanie systemu aktywnej integracji. Jednym z narzędzi, które umożliwi realizację działań w kierunku aktywnej integracji jest tworzenie i wdrażanie Programu Aktywności Lokalnej (PAL).

Program Aktywności Lokalnej stanowi szereg działań mających na celu zaktywizowanie społeczności lokalnej i rozwiązywanie jej problemów. Głównym celem programu jest praca z grupami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej poprzez działania ukierunkowane na zwiększenie ich uczestnictwa w życiu społecznym oraz rozwój inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych zidentyfikowanych na danym obszarze.

Kumulacja wielu negatywnych zjawisk, takich jak towarzyszące ubóstwu bezrobocie, niski poziom wykształcenia, brak kwalifikacji, brak perspektyw dla młodzieży, trudności w dostępie do instytucji edukacyjnych, ograniczone możliwości mobilności przestrzennej mogą prowadzić do wykluczenia z wielu istotnych sfer życia społecznego oraz odtworzenia się tej sytuacji w następnych pokoleniach. Na postawy i aspiracje młodego pokolenia bowiem w znacznym stopniu wpływają zachowania rodziców, które są determinowane przez ich pozycję zawodową i są związane z ich statusem społecznym. Jednocześnie brak łatwych rozwiązań powoduje zniechęcenie wielu mieszkańców do aktywności i powoduje wybór drogi „na skróty”, co zamiast pomagać często jest przyczyną konserwacji problemu, powoduje stagnację oraz korzystanie ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej.

I. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO WSPARCIEM

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Nowogród, którzy chcą poprawić swoją sytuację na rynku pracy poprzez wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych.

Dotychczasowa praca socjalna Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie w środowisku lokalnym, z zakresu realizacji działań o charakterze aktywizującym pozwoliła nam na prowadzenie wieloletniej obserwacji funkcjonowania rodzin dotkniętych czynnikami powodującymi wykluczenie społeczne. W oparciu o przeprowadzoną diagnozę problemów i potrzeb oraz warunków życia i rozwoju rodzin zauważalny jest niski poziom aktywności społecznej, a w konsekwencji zawodowej. Problemem jest także brak odpowiedniego wykształcenia oraz kompetencji społecznych i zawodowych.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie za rok 2020 wynika, że z pomocy w sumie skorzystało 101 rodzin, liczących 310 osób. Najczęstszymi powodami przyznania pomocy były: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa – wielodzietność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Źródło: Sprawozdania roczne MRPIPS-03 za 2020r.

Problem pozostawania bez pracy dotyka całe rodziny. Pozbawieni pracy rodzice często nie widzą potrzeby bądź nie mają odpowiednich środków, aby rozwijać zdolności i zainteresowania swoich dzieci.

W związku z tym, dzieci pozbawione są możliwości doksztalcenia, zdobywania dodatkowych umiejętności, co przyczynia się do ich gorszego wykształcenia. Niejednokrotnie rodzice, sami są słabo wykształceni, nie widzą potrzeby zabiegania o rozwój potomstwa i w efekcie dzieci te uzyskują gorsze stopnie, mniej przykładają się do nauki, często kończą szkoły bez odpowiednich kwalifikacji i wiedzy potrzebnej na dalszych etapach nauki.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży wynika, że w 2020 roku z Gminy Nowogród, zarejestrowane było 104 osoby bezrobotne, w tym 46 osób do 40 roku życia. Ponadto, zauważalny jest niepokojący fakt, że młode pokolenie klientów pomocy społecznej powiela negatywne wzorce zachowania swoich rodziców związane z wycofaniem się z rynku pracy, słabą motywacją edukacyjną oraz przyzwyczajeniem się do korzystania ze wsparcia z pomocy społecznej, które staje się sposobem na społeczne funkcjonowanie. Uzyskiwane wsparcie z instytucji pomocowych staje się zatem, sposobem na życie dla młodego pokolenia, które obserwowało, że w ich domu rodzinnym osoby dorosłe nie podejmowały zatrudnienia, a praca nie stanowiła dla nich istotnej wartości. Jest to, również problem dla osób dorosłych, które mają utrudniony dostęp do kursów i szkoleń zawodowych, które głównie dostępne są w oddalonych dużych ośrodkach miejskich.

II. CELE PROGRAMU

Głównym celem Programu Aktywności Lokalnej jest podniesienie kwalifikacji zawodowych, wzrost aktywności społecznej, poprawa relacji w rodzinach oraz rozwój umiejętności i zainteresowań osób zamieszkujących teren Gminy Nowogród.

III. POWIĄZANIA PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z założeniami zawartymi w następujących dokumentach strategicznych:

1. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski – jej celem jest pomoc w procesie włączania się naszego kraju w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE, nastawionego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi, a także zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania zawarte w tej strategii mają przyczynić się m. in. do wspierania integracji społecznej w celu uniknięcia pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.
2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego – jej celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego i wydobywanie potencjału osób tak, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, ekonomicznym i politycznym na wszystkich etapach życia, m. in. poprzez poprawienie sytuacji osób i grup, które zagrożone są wykluczeniem społecznym.
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu – głównym celem programu jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez: ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży, zapewniając rodzinom z dziećmi dostęp do wysokiej jakości usług społecznych; rozwój systemu aktywnej integracji na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem; zapewnieniem osobom starszym, zależnym i niepełnosprawnym różnych form aktywnego spędzania czasu wolnego i włączania się tych osób w życie publiczne.
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej - zgodnie z art. 2 pkt. 1 pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Natomiast, art. 3 pkt 2 cyt. Ustawy, mówi: zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie wyżej wymienionym sytuacjom poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.
5. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowogród na lata 2021-3032 dokument integrujący działania wszystkich podmiotów życia społecznego gminy. Tworzy schemat długofalowej wizji rozwiązywania problemów społecznych i pozwoli postrzegać gminę, jako integrowaną społeczność lokalną.
6. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 - jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

IV. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program realizowany będzie na terenie Gminy Nowogród, w latach 2021-2025.

V. ZAŁOŻENIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU

Do głównych założeń i kierunków działań programu zaliczyć można:

- promocja, wspieranie i realizacja projektów, które aktywizują i integrują lokalną społeczność;
- promocja, tworzenie i realizacja projektów, które realizowane są w partnerstwie;
- podejmowanie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób i grup wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem oraz osób z ich otoczenia;
- inicjowanie współpracy instytucji i służb poprzez wykorzystanie zasobów instytucjonalnych i społecznych;
- budowanie i wspieranie partnerstwa oraz promowanie pracy w partnerstwie;
- wspieranie lokalnych inicjatyw;
- poszukiwanie i pozyskiwanie alternatywnych źródeł finansowania inicjatyw lokalnych ze źródeł innych niż środki własne gminy;
- inne działania, które wynikają z aktualnych potrzeb i są zgodne z celami programu.

VI. ODBIORCY PROGRAMU

Program Aktywności Lokalnej skierowany jest do społeczności lokalnej zamieszkującej obszar Gminy Nowogród. Przede wszystkim do osób biernych zawodowo, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Osób nieaktywnych zawodowo – młodzieży do 18 roku życia pochodzącej z rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, czyli spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Także, do osób korzystających z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym i do osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, jeśli ich udział jest niezbędny dla skutecznego wsparcia uczestników programu.

VII. METODY PRACY WYKORZYSTANE DO REALIZACJI PROGRAMU

Metodami pracy, wykorzystanymi do realizacji Programu Aktywności Lokalnej będą przede wszystkim:

- środowiskowa praca socjalna, w postaci działań pracowników socjalnych lub asystenta rodziny w celu pomocy osobom i rodzinom, prowadząca do wzmacniania lub odzyskiwania zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie (pełnienie odpowiednich ról społecznych, tworzenie warunków, które sprzyjają temu celowi);
- instrumenty aktywnej integracji, z zakresu aktywizacji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i edukacyjnej;
- działania o charakterze środowiskowym, wspierające działania indywidualne i programy środowiskowe, np.: spotkania z odbiorcami programu, edukacja społeczna i obywatelska, badania, opracowania, konsultacje, analizy, organizowanie imprez i spotkań o charakterze integracyjnym, kulturalnym, sportowym, edukacyjnym, turystycznym itp. oraz inspirowanie mieszkańców do udziału w nich;
- działania o charakterze projektowym, realizujące projekty skierowane do konkretnych środowisk, które realizują cele szczegółowe projektu;
- działania aktywizujące dla osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych, biernych zawodowo, przygotowujących się do wkroczenia na rynek pracy lub wkraczających na ten rynek, które zapobiegają wykluczeniu społecznemu.

VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY PROGRAMU

Do przewidywanych efektów wdrożenia Programu Aktywności Lokalnej należą między innymi:

- czynny udział społeczności w inicjatywach lokalnych,
- wzrost poczucia przynależności do danej społeczności lokalnej oraz odpowiedzialności za procesy, które w niej zachodzą,
- wykorzystanie istniejących zasobów w sposób bardziej skuteczny i efektywny,
- większe zaangażowanie instytucji pozarządowych i organizacji lokalnych do podejmowania inicjatyw lokalnych,
- poprawa sytuacji osób wykluczonych społecznie,
- wzrost aktywności społeczności lokalnej, kompetencji oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne gminy,
- powrót do pracy osób biernych zawodowo, dawanie lepszego przykładu dla młodzieży z rodzin, w której występują osoby nieaktywne lub bierne zawodowo,
- ograniczenie powielania przez młodzież negatywnych wzorców zachowania rodziców, związanych z wycofaniem się z rynku pracy, słabą motywacją czy korzystaniem ze wsparcia pomocy społecznej jako sposobu na społeczne i finansowe funkcjonowanie,
- zdiagnozowanie problemów i potrzeb społeczności lokalnej i grup wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, a w związku z tym podejmowanie działań w odpowiednim kierunku,
- realizacja projektów, które są inicjowane i współorganizowane przez społeczność lokalną.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie. Potencjalnymi partnerami programu mogą być wszelkie instytucje i organizacje pozarządowe. Założenia programu powinny być jednak realizowane przez wszystkie podmioty, które mają możliwość wspierania inicjatyw społecznych, posiadają odpowiednie kompetencje, zasoby i w związku z powyższym mogą przyczynić się do wzrostu poczucia przynależności do danej społeczności lokalnej i mobilizacji do wspierania rozwoju tej społeczności.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program Aktywności Lokalnej Gminy Nowogród oraz wszelkie działania podejmowane w ramach programu finansowane mogą być zarówno ze środków własnych gminy, jak również źródeł zewnętrznych, między innymi środków unijnych.

XI. SPOSOBY MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitoring Programu Aktywności Lokalnej będzie przeprowadzany przez realizatora programu systematycznie i na bieżąco w trakcie trwania projektu na potrzeby zarządzania i podejmowania decyzji.

Na koniec okresu realizacji programu, dokonane zostanie podsumowanie oraz ocena efektywności Programu Aktywności Lokalnej, które będzie przedstawione Radzie Miejskiej w ramach sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodzie.

Przewodniczący Rady

Daniel Cwalina